

Cetatea Cavalerilor

Fondator: Col. r. Dr. Constantin MOȘINCAT
Editor: Asociația Națională a Cavalerilor de Clio
Editura Tipo MC, Oradea-2020

Cartea Mea e și a Ta! ISSN 2734-6889 -ISSN-L 2734 - 6889

PUTEREA EXEMPLULUI

Camelia ARDELEAN¹

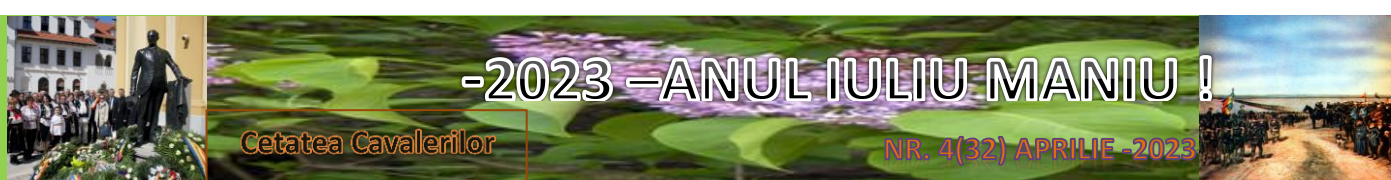

M-am născut la Deva (județul Hunedoara), orașul de la poalele Cetății, într-una din primele zile ale unei veri frumoase și încărcate de speranță, sub semnul Zodiei Gemenilor - semn astrologic extrem de favorabil comunicării și artei în general, iar cuvântului scris (sau profesiei de scriitor) în mod special. Primii pași pe tărâmul literelor îi datorez în întregime părinților mei. Totul a început prin „puterea exemplului”, care este, după cum se știe, cel mai bun „profesor”. Mai întâi, cum era și firesc, mi s-a dezvoltat pasiunea pentru citit, văzându-i aproape zilnic cufundați în lectură, în puținul timp liber pe care îl aveau la dispoziție. Mama era atrasă de romane de dragoste, polițiste sau de aventuri și, nu în ultimul rând, de poezie, iar tata lectura cu predilecție cărți de filosofie, istorice, religioase, științifico-fantastice sau de astronomie. Tot ceea ce era legat de univers îl captiva, iar această fascinație a lui pentru misterele vieții am moștenit-o și eu, așa cum am moștenit și gustul/preocuparea pentru celelalte domenii amintite, atât de la el, cât și de la mama, împletindu-le sau alternându-le periodic (ulterior). Bineînțeles că am început,

ca toți copiii, cu volume de povești sau de poezii pentru copii, pe care inițial, când eram foarte mică, mi le citea mama. Tata ne cânta la fluiet și/sau la muzicuță, întregind atmosfera de basm în care mi-am dezvoltat, pas cu pas, imaginația, dar și idealismul de mai târziu.

Poate că această „zestre” genetică mi-a conferit o memorie foarte bună, precum și dragostea/respectul pentru cuvântul scris, astfel că am început să citesc foarte devreme, înaintea vârstei de cinci ani. Nu mai rețin cu exactitate cum și când s-a întâmplat; mama mi-a povestit că mă lua uneori cu ea la serviciu și, din când în când, ca să nu mă plictisesc, îmi desena câte o literă pe un caiet, pe care eu trebuia s-o reproduc întocmai. Știu doar că m-am trezit dintr-o dată că pot citi subtitlurile la filmele de la televizor și asta mi-a produs o încântare deosebită. Mă simțeam subit

¹ Camelia ARDELEAN, Deva, 24 martie 2023

„importantă”, egală cu „oamenii mari”, iar ca să-i dovedesc acest lucru (și) tatălui meu, am început să citesc într-o zi primul volum al lui Jules Verne (O călătorie spre centrul Pământului), pe care mama tocmai îl cumpăraseră. Nu m-au descurajat nici cuvintele tatei („Asta nu e carte pentru copii!”) și nici grosimea volumului. Nu m-am lăsat până nu l-am terminat, iar faptul că nu am înțeles mai nimic din el m-a marcat serios pentru o perioadă, gândindu-mă la câte cuvinte mai aveam de învățat și întrebându-mă dacă voi trăi suficient pentru asta. Bunicul „profita” de abilitățile mele de lector precoce, ori de câte ori avea ocazia, punându-mă să-i citesc pasaje din Biblie și minunându-se de dicția mea. Cred că aceste întâmplări m-au ambiționat (alături de impulsul alor mei pentru lectură, prin exemplul pe care mi-l dădeau constant, cum spuneam) să-mi doresc să învăț cât mai bine, ca să nu-i dezamăgesc.

2

Dintre poveștile care m-au fascinat și care mi-au lăsat o impresie puternică, basmul „Tinerețe fără bătrânețe și viață fără de moarte” (cules de Petre Ispirescu) m-a tulburat cel mai mult, pentru că era, cred, prima oară când conștientizam că suntem muritori și că orice am face, nu ne putem salva din „ghearele” nemiloase ale clipei finale, ce ne vor înhăța atunci când nu ne așteptăm. Cu toate că nu înțelegeam eu prea bine la acea vârstă ce înseamnă a înceta să exiști fizic, am resimțit, alături de fiul împăratului plecat în căutarea tinereții veșnice, dorul (său) de casa părintească, după ce fără să vrea, urmărind un iepure, călcase în Valea Plângerii, acolo unde zânele din ținutul fermecat îl sfătuiseră să nu pășească. Întoarcerea lui, după secole, pe meleagurile unde copilărise, care luaseră altă înfățișare de când le părăsise, durerea lui la conștientizarea faptului că toți cei dragi îi muriseră de mult, mi-a provocat o tristețe profundă.

La școală am fost o elevă foarte conștiincioasă; învățam la toate materiile, chiar și la cele care nu-mi plăceau, din respect pentru profesori și pentru efortul lor de a ne transmite din cunoștințele și experiența acumulate, dar eram atrasă cu predilecție de literatură și limbi străine (franceză). Eram într-atât de îndrăgostită de limba română, încât (și) vacanțele mi le petreceam, în mare parte, făcând comentarii literare despre tot ceea ce citeam: povești, nuvele pentru copii, diverse romane din programa școlară, poezii etc. Stăteam ore întregi aplecată asupra studiului și nu simțeam cum trece timpul; lumea cărților era un tărâm fantastic pentru mine, unde nu mă plictiseam niciodată.

Prin clasa a șaptea, am trimis câteva poezii personale, într-un impuls de moment, la una din revistele școlare de limba română de la acea vreme, numele meu apărând ulterior la rubrica de copii talentați. Tot pe atunci mi-a venit ideea să le compun profesoarelor mele, cu ocazia zilei de 8 Martie, câte o poezie-dedicație, pe care le-am oferit-o ca amintire, alături de mărtișor. Nu mi-am luat însă în serios talentul, crezând că este doar o „joacă” specifică vârstei, deși profesoara mea de limba română din clasele V-VIII, regretata Elena Igna, care susținea că, pentru vârsta mea, scriam comentarii „de nivel academic” (păstrând proporțiile, desigur) la operele literare din programă, m-a încurajat în permanență să continui, insistând să urmez un liceu care putea să mă îndrepte, în viitor, spre o carieră de dascăl de limba română.

O conjunctură neașteptată legată de sfatul unor oameni importanți, care mă cunoșteau (ca personalitate) foarte puțin și care credeau că-mi fac un bine deturnându-mă de la planurile mele inițiale, m-a determinat să mă îndrept spre un liceu teoretic. Urmând un profil real, m-am detașat de preocuparea mea intensă pentru limba română, care devenise (aproape) o materie secundară, prioritară fiind matematica și fizica. Am suferit foarte mult din această cauză, dar zarurile erau deja aruncate. Abia peste vreo câțiva ani, când am avut șansa de a lucra ca redactor la o editură din Deva, apoi ca reporter la două ziare cunoscute din județul Hunedoara, mi-am dat seama cât timp irosisem cu lucruri care nu mă împliniseră sufletește, în loc să-mi urmez năzuința din copilărie. În ciuda limbajului de lemn abordat în „rolul” meu de reporter din acea vreme, am avut parte de un „experiment” deosebit, care a pus o pietricică la formarea mea de „om al literelor” de mai târziu și care a avut farmecul său indubitabil. Ca o compensație pentru perioada anterioară (în care am stat departe de masa de scris), am publicat tot cam atunci (2002, 2004) primele mele două volume, unde

se regăsesc subiecte din domeniul naturist și cel ezoteric (Cartea terapeuților și Cursuri practice naturiste).

Peste câțiva ani, drumul meu a cotit iar: m-am căsătorit și m-am mutat în Germania, întrerupând orice legătură cu literatura. Acolo am avut parte de alte experiențe, am călătorit, am cunoscut oameni noi, care și-au pus amprenta pentru totdeauna pe sufletul meu, consolidându-mi „bagajul” de trăiri și emoții, de care aveam să dispun mai târziu în scrierile mele. Dorul de țară însă m-a torturat continuu, astfel că m-am repatriat după zece ani, în 2014, când am debutat cu primul meu volum de poezii, „Lacrimi de suflet”, la Deva, regăsind în sfârșit, în hățișul existenței, scopul de la care mă îndepărtasem și care probabil că mi-a fost hărăzit chiar înainte de a mă naște. Au urmat alte și alte volume, astfel că acum simt că, dacă nu aș (mai) scrie, m-aș usca asemenea unei flori fără apă. Scrisul este pentru mine un „pansament” pentru craterile sufletului, o eliberare din carcasa de carne a trupului, dar și o poartă de comunicare cu alte suflete, atunci când vorbele sunt de prisos. În plus, prin scris pot să mă metamorfozez, să fiu cine vreau eu, pot să visez, să dansez, să zbor cu fluturii sau să înot cu delfinii, nimic nu îmi este imposibil. Pot fi propriul meu scenarist, iar asta este extraordinar. Desigur că scrisul mai poate fi și un mod de evadare din cotidian, din lumea aceasta tumultuoasă și dură uneori, în care ne desfășurăm mult controversata existență, dar pentru mine este infinit mai mult decât atât: el mă ajută să mă redescopăr și să mă redefinesc, iar și iar, să explorez universul meu interior, dar și să creez o conexiune cu oameni care simt și vibrează la fel ca mine. Nu sunt o scriitoare ocazională, ci mă exprim prin scris ori de câte ori simt că am ceva de spus, când vreau să transmit un mesaj semenilor mei sau când mă „vizitează” muza, ceea ce se întâmplă foarte des. Sincer, nu îmi ajunge timpul să aștern pe hârtie (sau mai nou, în calculator) toate proiectele pe care le am în minte și pe care aș dori să le împărtășesc cu ceilalți.

Nu vreau să omit faptul că volumul meu de debut, „Lacrimi de suflet”, despre care menționeam mai devreme, i-l datorez tatălui meu, mai precis dorului imens de el, de ființa lui, care m-a impulsionat să scriu. Într-o noapte, când nu puteam dormi din cauza tristeții și a sentimentului de vid interior ce persista, la fel de puternic, după patru ani de la „plecarea” sa prematură spre astre, am luat brusc un caiet și un pix și am început să scriu automat, ca dirijată de o forță nevăzută. Parcă eram în transă. Astfel s-au „născut” primele cinci poezii dedicate lui, din acest volum de debut. Poate sunt emfatic numite poezii, cred că au fost mai degrabă materializări ale lacrimilor și suferinței blocate în (sub)conștient, care s-au eliberat, eliberându-mă și pe mine. Celelalte poeme au „curs” de la sine, ca dintr-o cișmea, în perioada imediat următoare. Sunt sigură că, dacă tata nu ar fi fost „chemat” dincolo, în lumea tăcerii veșnice, eu nu aș mai fi scris niciodată. Se pare că întotdeauna în viață trebuie să pierzi ceva, ca să poți câștiga altceva. Cred că (tot) ridicarea tatălui meu la stele și prăpastia rămasă în urma lui au făcut ca, la un an de la debutul meu literar, să publice și mama (scriitoarea Marioara Ardelean) primul ei volum de poezii și fabule pentru copii, exteriorizându-și în sfârșit talentul ținut ascuns în cămăruțele sufletului încă din școală/adolescență, când compunea poezii de dragoste și religioase, pe care, dintr-o prea mare timiditate, nu îndrăznise să le arate nimănui. Am încurajat-o să continue, astfel că, în momentul de față, are deja șapte cărți publicate, toate pentru copii, dintre care două de povești și celelalte de poezii. Tatăl meu începuse și el, la un moment dat, să scrie o carte în care se regăsea percepția sa asupra religiei/Bibliei, dar clepsidra s-a scurs mult prea repede, cum spuneam, iar cuvintele (i-)au rămas suspendate undeva, în eter, pentru totdeauna. Ca atare, cred că am toate motivele să fiu mândră de părinții mei, fiindcă au reușit cu prisosință să-și depășească condiția și, în plus, să-mi inoculeze o pasiune minunată și principii sănătoase de viață – cea mai importantă zestre pe care un părinte i-o poate da copilului său, alături de dragoste.

Revenind la persoana mea, după debutul în poezie din 2014 a urmat un nou debut, în proză, doi ani mai târziu, în 2016, cu volumul *Destine*, care cuprinde primele mele proze scurte, în mare parte inspirate din realitate. Deși cea mai apropiată de suflet îmi este poezia, datorită lirismului său, respectiv limbajului metaforic și a faptului că atinge simțirea într-un mod mai rapid și profund, pot spune că iubesc (aproape) toate genurile literare. Având tangență, de-a lungul timpului, cu lectura din diverse domenii, în poeziile mele se regăsesc uneori termeni din diferite ramuri sau specialități;

probabil că aceștia au rămas sedimentați undeva, în subconștient, iar starea (mea) lirică îi aduce, din când în când, la suprafață. Referitor la tematică, aceasta nu poate fi decât cea la care poeții au apelat dintotdeauna (viață, moarte, univers, trecerea timpului, dragoste, natură etc.), doar că eu încerc să o abordez într-un mod diferit/inedit, care să poarte amprenta mea personală, îmbinând clasicul cu modernul sau integralismul cu suprarealismul etc., după cum afirma Ion Popescu-Brădiceni, unul dintre criticii care s-au pronunțat asupra creațiilor mele.

Cronica literară este un domeniu mai nou pentru mine (am ajuns până acum la volumul al III-lea), dar asta nu înseamnă că îmi place mai puțin decât celelalte, mai ales că îmi dă prilejul să pătrund în universul interior al altor autori, ajungând astfel să le cunosc gândurile, iubirile, temerile, neîmplinirile... Este ca și cum aș scana sufletul altcuiva sau aș pași pe un tărâm necunoscut, iar acest lucru mi se pare fascinant. În funcție de moment și/sau de starea mea interioară, abordez unul sau altul dintre genurile menționate și fiecare în parte îmi conferă satisfacție și dorința de a continua pe acest făgaș al literelor, de a-mi purta nobila și totodată covârșitoarea „cruce”, pe care nu aș schimba-o niciodată cu alta.

În ce privește entuziasmul pentru scris, acesta mi-a explodat efectiv odată cu primul volum (în sens pozitiv, desigur). Hrana sufletului meu a (re)devenit poezia (scrisul, în general), astfel că nevoia mea imperioasă de a împărtăși tuturor din preaplinul inimii mele s-a concretizat, până în momentul de față, în 18 volume personale, aceasta după ce am (re)citit în prealabil foarte multă poezie, dar și critică literară, pentru a-mi îmbogăți bagajul de cunoștințe și pe cel stilistic. Ca atare, la cele patru cărți ale mele amintite anterior s-au adăugat, în ordinea apariției: „În oglinda sufletului meu” (poeme, 2015); „Pasiune” (poeme, 2015); „Ingenuitate” (poeme, 2015); „Suflete de ceară” (poeme, 2016); „Ecouri din tenebre” (poeme, 2018); „La margine de curcubeu” (poeme, 2018); „Urme de condei (I)” (cronici literare, eseuri, editoriale, 2018); „Urme de condei (II)” (cronici literare, 2019); „Anotimpurile cuvântului” (antologie de autor, poeme, 2019); „În dialog cu Ionel Necula” (interviu, 2019); „Flacăra cuvintelor” (coautor, cu Baki Ymeri, poeme, 2021); „Inimi de porțelan” (poeme, 2022); „Urme de condei (III)” (cronici literare, editoriale, reportaje, 2022); „Baghete de sticlă” (coautor, cu Miron Țic, poeme, 2023). Mai am vreo trei manuscrise în lucru și multe alte proiecte, pe care sper să le pot finaliza pe viitor, cu ajutorul lui Dumnezeu, dar toate la timpul lor.

Pe lângă această contribuție benevolă și entuziastă a mea la cultivarea „ogorului” literaturii române (prin publicarea volumelor proprii), am prefațat circa 15 cărți de poezie ale altor autori, am scris cronici literare despre aproximativ 55 de volume (în principal de poezie) ale unor colegi de breaslă, am participat cu materiale (poezie și/sau proză) la peste 40 de antologii colective publicate în țară și/sau în străinătate (Germania, Italia) și am colaborat (din 2014 până acum), periodic sau ocazional, cu peste 100 de reviste literare românești (sau din diaspora), unele dintre acestea fiind publicații importante ale Uniunii Scriitorilor din România (Apostrof, Poezia, Neuma, Pro Saeculum, Steaua, Discobolul, Plumb, Portal Măiastra, Banchetul, Nord Literar, Semne-Emia, Boema, Ardealul literar etc.).

Am participat la numeroase concursuri literare din țară și/sau străinătate (Italia), în special cu poezie, dar și cu proză sau cu volume în manuscris, obținând peste 40 de premii. Cele mai noi dintre acestea sunt: Premiul Special al revistei “Apostrof” Cluj-Napoca la Concursul național de creație literară și artă plastică “Laudă semințelor, celor de față și-n veci tuturor”, Ediția a XXXIX-a, inițiat în cadrul Festivalului Internațional “Lucian Blaga” Sebeș-Lancrăm 2019, secțiunea “Creație literară – poezie adulți; Premiul al II-lea la Festivalul Literar Internațional “Corona”, Ediția a IV-a, Italia, 2018-2019, secțiunea „Carte edită poezie”; Premiul “Victor Frunză” la Festivalul Internațional de creație literară “Titel Constantinescu”, Ediția a XII-a, Râmnicu Sărat, 2019, cu manuscrisul volumului de cronică literară Urme de condei II; Premio Speciale della Giuria – con titolo di Eccellenza la concursul Premio Letterario Internazionale “Scrittori sotto riflettori” – 2019, secțiunea „Poezie”; Premio della Casa Editrice CentoVerba e del Presidente della Giuria con titolo di Eccellenza la concursul Premio

Letterario Internazionale "Lo Splendore Del Talento – Scintille D'Arte" – 2020; Premiul II, secțiunea „Poezie”, la concursul „Eminescu, un vis în așteptare”, Ediția 2021-2022, organizat de Asociația Cultural-Umanitară „Lucaea de Vest” Timișoara; Premiul „Migliore Musicalità”, secțiunea „Poezie” – Festival dei due Mondi di Poesia e Narrativa „Gabriela Verban” (in memoriam), Italia, 2022; Coppa Premio della Presidente Mirela Duma, secțiunea „Proză” – Festival dei due Mondi di Poesia e Narrativa „Gabriela Verban” (in memoriam), Italia, 2022 etc.

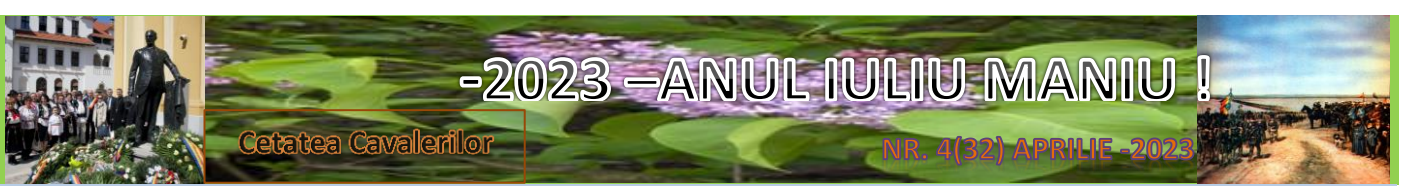
Îmi place să particip la concursuri, deoarece pentru mine fiecare concurs sau festival reprezintă o (nouă) provocare. Ador competiția și nu mi-e frică de ea, din contră, mă impulsionează să dau ce este mai bun din mine la momentul respectiv, pe lângă faptul că mă salvează de plafonare. Prietenii și/sau dușmanii pot fi subiectivi, dar un juriu competent, care nu te cunoaște și pe care nu-l cunoști, va fi imparțial, de aceea recomand oricărui scriitor (sau sportiv, interpret etc.) să participe la cât mai multe competiții, să iasă în „ring”, ca să vadă cum este perceput cu adevărat de „mulțimea dezlănțuită”. La urma urmei, un eșec nu este o catastrofă, ci un semnal că trebuie să muncești mai mult, să investești (și) mai mult din tine în sufletele altora.

Faptul că m-am dedicat trup și suflet scrisului, în timpul pe care l-am avut la dispoziție, m-a făcut să-mi doresc să intru în contact cu alți scriitori, pentru a împărtăși idei, precum și creațiile proprii. Astfel, în anul 2014 am devenit membră a Asociației Scriitorilor din județul Hunedoara, desființată din păcate în 2021. A fost o perioadă frumoasă, în care mi-am făcut multe cunoștințe și prieteni, cu unii dintre ei păstrând legături strânse până astăzi. Doi ani mai târziu, în 2016, m-am înscris în Asociația Culturală Casina Națională Deva, iar din 1 martie 2023 sunt membră (împreună cu mama mea) a A.S.O.C.A. (Asociația Oamenilor de Cultură și Artă) Deva-Hunedoara, care își propune, printre altele, să promoveze artiști talentați ai județului nostru (scriitori, artiști plastici, dansatori, interpreți de muzică ușoară sau populară etc.), să realizeze diferite acțiuni sau evenimente culturale etc.

Revenind la activitatea mea literară, am avut onoarea și bucuria ca despre volumele mele să scrie recenzii poeți sau critici literari care mi-au evaluat pozitiv creațiile, mulți dintre ei fiind absolvenți ai Facultății de Litere și/sau scriitori consacrați. Printre aceștia se numără: Ion Pachie-Tatomirescu, Petre Isachi, Emilian Marcu, Ion Roșioru, Ionel Necula, Ladislau Daradici, Gligor Hașa, Eugen Evu, Radu Igna, Constantin Stancu, Tudor Cicu, Miron Țic, Christian W. Schenk, Titi Damian, Maria-Daniela Pănăzan, Diana Dobrița Bîlea, Maria Toma Damșa, Raisa Boiangiu, Ion Urdă, Adina Velcea, Petrișor Ciorobea, Ioan Vasiu, Daniel Marian, Daniel Luca, Ileana Lucia Floran, Elisabeta Bogățan, Ion Popescu-Brădiceni, Baki Ymeri etc.

Referitor la această pasiune a mea de o viață, afirm cu toată sinceritatea că la ora actuală nu-mi pot imagina viața fără scris. El face parte din mine; ne contopim, creând o simbioză perfectă. Așa cum nici trupul nu poate exista fără suflet (sau invers), cred că nici eu nu aș (mai) putea exista fără să scriu și nu este deloc o exagerare. Mă bucur ca un copil când aud că oamenii se regăsesc în creațiile mele, simt că sunt părtașă la emoțiile lor (sau ei la ale mele), că plăcerea lor este și a mea, iar acest lucru îmi dă o senzație incredibilă. Cred că, dacă poți să aduci zâmbetul pe buze cuiva prin ceea ce faci, să-i stârnești emoție, este minunat și nu ai trăit degeaba. În plus, faptul că poți să lași ceva în urma ta, care să treacă bariera timpului după ce nu vei mai exista fizic, te face să te simți util și îți conferă o mare satisfacție. Chiar dacă cititorii sunt din ce în ce mai puțini, acest lucru nu mă îngrijorează, pentru că literatura nu va dispărea niciodată, atât cât va dura pământul. Nu are cum să dispară, iar dacă cineva, peste zeci sau sute de ani, va găsi (și) cărțile mele pe vreun raft prăfuit al unei biblioteci și va considera că merită atenție, va fi o confirmare a faptului că „arderea” mea pe baricadele limbii române nu a fost în zadar. Cu riscul să mă repet, consider că arta, în general, este o formă de terapie, fără ea am fi doar niște roboți producători și consumatori de bunuri, nefericiți și goi lăuntric.

Cititul este, de asemenea, un mod de reanimare a sufletului, dar și a rațiunii. Desigur că am avut și am cărți preferate, pe care le-am parcurs în anumite perioade ale vârstei. De exemplu, o carte

de care îmi amintesc cu plăcere, citită în ciclul primar, este „Din marile legende ale lumii” (de Al. Mitru), în care m-am „întâlnit” cu legende de pe alte meleaguri (revestite de scriitorul român) și cu personaje inedite (pentru mine) pe atunci: Ghilgameș, Tristan și Isolda, Sigfrid și Crimhilda, Artur și cavalerii Mesei Rotunde etc. Legendele Olimpului, de același autor, m-au introdus în lumea mitică a Greciei Antice, unde m-am familiarizat cu zeitățile acelor timpuri și cu întâmplări din viața (imaginară a) acestora. Mai târziu, „Legende și miturile Greciei Antice”, de scriitorul rus N.A. Kun, aveau să-mi (re)dezvăluie, la un nivel „avansat”, ceea ce aflasem din cartea pentru copii: originea lumii și a zeilor; luptele acestora pentru supremație, în ținutul lor și al oamenilor; identitatea eroilor greci, a căror faimă va dăinui veșnic – Prometeu, Perseu, Theseu, Heracle/Hercule, Orfeu etc.; istoria războiului troian iscat de fuga frumoasei Elena, soția regelui Spartei (Menelau), cu Paris, fiul regelui Priam al Troiei; peripețiile lui Ulise, regele Ithacăi, la întoarcerea sa acasă etc.

Nu pot uita nici volumul „Amintiri din copilărie”, de Ion Creangă, cartea de căpătâi a tuturor copiilor (și nu numai), în care farmecul vieții de la țară se împletește cu o candoare a copilăriei specifică primei jumătăți a secolului al XIX-lea, când respectul pentru părinți era mai mult decât o obligație morală. Au urmat (în ordine aleatorie), pe parcursul gimnaziului și al liceului, alte lecturi care mi s-au lipit de suflet (pe majoritatea dintre ele le-am reluat, mai târziu): „Fram, ursul polar” (de Cezar Petrescu), „Cireșarii” (de Constantin Chiriță), „Elevul Dima dintr-a șaptea” (de Mihail Drumeș), „Vrăjitorul din Oz” (de L. Frank Baum) etc., toate fascinante pentru mine, o elevă cu o viață normală, în care cel mai „neobișnuit” lucru ce se întâmpla erau lucrările de control, tezele sau vacanțele (uneori) la bunici.

Una dintre cărțile memorabile prin tragismul întâmplărilor, pe care am recitit-o cu emoție neștirbită de nenumărate ori, a fost (și) „Singur pe lume” (de Hector Malot). „Povestea micului orfan Rémi”, vândut de tatăl său adoptiv (care avusese un accident grav și nu mai putea munci) lui Vitalis (proprietarul a trei căței și al unei maimuțe, ce îl „ajutau” să dea reprezentații de circ pentru a-și câștiga existența), m-a impresionat profund. Finalul fericit, în care băiatul își regăsește mama și fratele mai mic, aflând astfel că provine dintr-o familie bogată, din sânul căreia fusese răpit chiar de către unchiul său, m-a bucurat nespus, dar m-a și atenționat să fiu precaută în ce privește oamenii. Mult timp după aceea am crezut că binele învinge întotdeauna răul în (de)cursul vieții, până când realitatea mi-a dovedit, din păcate, contrariul.

Poveștile Șeherezadei din „O mie și una de nopți” (dintre care unele mi-au rămas proaspete în minte, în ciuda trecerii timpului: „Ali Baba și cei 40 de hoți”, „Aladin și lampa fermecată”, „Cele șapte călătorii ale lui Sinbad marinarul”, ș.a.) m-au fermecat, de asemenea, stârnindu-mi imaginația și totodată admirația pentru inteligența acestei femei ce reușește să rămână în viață, folosindu-se de curiozitatea regelui, soțul său, pe care o menține trează prin faptul că îi povestește în fiecare noapte câte o poveste, întreruptă intenționat în punctul culminat, pentru a-l face pe acesta să-și dorească să afle continuarea.

Alte cărți care m-au marcat au fost: „Prinț și cerșetor” (de Mark Twain), „David Copperfield”, și „Marile speranțe” (de Charles Dickens), „Anna Karenina” (de Lev Tolstoi), „Mizerabilii” și „Cocoșatul de la Notre Dame” (de Victor Hugo), „Doamna Bovary” (de Gustave Flaubert), „Tess d’Urberville” (de Thomas Hardy), „Rebecca” (de Daphne du Maurier), „Vălul pictat” (de Somerset Maugham), „La răscruce de vânturi” (de Emily Brontë), „Sorell și fiul” (de Warwick Deeping), „Cămașa lui Cristos” (de Lloyd C. Douglas), „Quo Vadis” (de Henryk Sienkiewicz), „Citadela” (de A.J. Cronin) ș.a.

Înaintarea (mea) în vârstă a (con)duc, la un moment dat, la o „tentativă” de „clasare” a lecturilor după tematică, astfel că am avut perioade în care preferam romanele istorice/de capă și spadă – în special ale lui Alexandre Dumas („Cei trei mușchetari”, „Contele de Monte Cristo”, „După douăzeci de ani”, „Laleaua neagră” ș.a.), Michel Zévaco („Cavalerii Pardaillan”), Walter Scott („Ivanhoe”), Henry Gilbert („Robin Hood”) – ce alternau cu altele, în care eram captivată de romanele de aventuri ale lui Karl May („Ultimul mohican”, „Winnetou”, „Comoara din lacul de argint”, „Old

-2023 -ANUL IULIU MANIU !

Cetatea Cavalerilor

NR. 4(32) APRILIE -2023

Surehand” ș.a.) sau de cele polițiste ale Aghatei Christie („Zece negri mititei” ș.a.). Nu îmi amintesc amănunte din aceste cărți (mai ales din cele istorice sau polițiste), poate pentru că le citeam în grabă, fiind concentrată mai mult pe finalul acțiunii, decât pe succesiunea faptelor și/sau pe descrierea personajelor. Citeam într-un mod proiectiv, exploratoriu ori selectiv, chiar consumatorist pe alocuri, dorind să parcurg cât mai multe lecturi/informații, cât mai multe „cazuri” (de crime) rezolvate ori să ajung cât mai repede la punctul culminant.

Nu în ultimul rând, la vârsta adolescenței am fost captivată de romanele de dragoste (devorate pe ascuns, sub bancă, la orele mai puțin importante din timpul liceului), dintre care se disting (în afara celor deja menționate): „Mândrie și prejudecată” (de Jane Austen), considerat de William Somerset Maugham, în anul 1954, unul dintre cele mai bune zece romane din lume (la acel moment); „Jane Eyre” (de Charlotte Brontë) și „La paradisul femeilor” (de Emile Zola) – mai ales că acestea se termină într-un mod fericit (și idealist totodată), cu încununarea iubirii prin căsătoria personajelor principale, provenite din clase sociale diferite; „Pe aripile vântului” (de Margaret Mitchell), o carte nemuritoare, complexă și completă, ce împletește iubirea (ne)împărtășită a protagoniștilor cu evenimente istorice dramatice (Războiul de secesiune, respectiv Războiul dintre Nord și Sud, din perioada 1861-1865 și după) și gustul succesului cu cel al (de)căderii, reflectând tăria de caracter a personajului principal, Scarlett O’Hara, o femeie puternică, ce reușește să treacă peste traumele războiului, pierderea părinților, a prietenilor din copilărie, a soților și chiar a propriilor copii, rămânând mereu încrezătoare într-un „mâine” mai bun, care ar putea să schimbe oricând „zarurile” în favoarea ei.

Interesul pentru aventurile pe mare mi-a fost trezit de volumele „Toate pânzele sus” (de Radu Tudoran) și „Moby Dick sau balena albă” (de Herman Melville) – roman considerat „capodoperă a literaturii universale”, volume în care m-am alăturat, cu emoție, personajelor principale (lui Anton Lupan și oamenilor săi de pe goeleta „Speranța”, respectiv căpitanului Ahab, ce conducea baleniera „Pequod”), luând parte la aventurile lor fascinante și uneori dramatice. Romanele „Ion”, „Pădurea spânzuraților” și „Răscoala” (de Liviu Rebreanu) m-au făcut să mă „îndrăgostesc” de acest autor de un dramatism incontestabil, despre care se spune că „este creatorul romanului românesc modern” și despre care Eugen Lovinescu, cel mai important critic după Titu Maiorescu, afirma, în urma apariției volumului „Ion”: „*Nimic din ce e publicat înainte nu ne putea face să prevedem admirabila dezvoltare a unui scriitor care a început și a continuat vreo zece ani, nu numai fără strălucire, dar și fără indicații de viitor*”. „Creionarea”, de către „penelul” său experimentat, a personajelor principale, a adus la lumină „portrete” care m-au marcat până astăzi, demonstrându-mi că ființa umană poate fi capabilă de fapte incredibile atunci când își pune ceva în minte, dar și că ambiția nu este (întotdeauna) o calitate, dimpotrivă.

„Moromeții” (de Marin Preda), un alt roman foarte cunoscut de către cititorii împătimiți, m-a impresionat prin drama familiei numeroase de țărani din satul Câmpia-Dunării, cu al său patriarh, Ilie Moromete – personaj memorabil, mucalit chiar și atunci când parcurgea întâmplări tragice, care m-a cucerit irevocabil. Un (alt) volum impus de programa școlară a fost „Neamul Șoimăreștilor”, de Mihail Sadoveanu, din care nu-mi amintesc însă decât de dragostea lui Tudor Șoimaru pentru Magda, fiica boierului Stroe Orheianu, sentimente la care ea îi răspunde, cu toate că cei doi nu rămân, în final, împreună (o carte pe care mi-aș dori să o recitesc); în schimb, romanul „Baltagul”, de același autor, m-a înduioșat prin drama Vitoriei Lipan, ce pornește în căutarea soțului (Nechifor Lipan), care plecase să cumpere oi de la niște ciobani, în alte ținuturi și nu se mai întorsese acasă. În urma unui vis ciudat, ea bănuiește că acesta fusese ucis, lucru care se adevărește, în cele din urmă. Asemănarea cu balada Miorița (din care autorul probabil s-a inspirat) este evidentă, iar prezentarea satului tradițional românesc, cu obiceiurile sale (nuntă, botez, înmormântare), întregeste atmosfera dramatică.

„Momente și schițe” (de I.L. Caragiale) m-a cucerit prin umorul de bună calitate și prin personajele savuroase, provenind din medii sociale diferite, ale căror profiluri sunt trasate de autor cu precizia unui chirurg, iar „Moara cu noroc”, nuvela psihologică scrisă de Ioan Slavici, m-a marcat prin drama tinerei familii ce se hotărăște să ia în arendă „Moara cu noroc”, în speranța că va avea

parte de un trai mai bun. Cuvintele mamei Anei (soția protagonistului Ghiță), care afirma că doar „liniștea colibeii tale te face fericit”, iar obsesia pentru bani duce la nenorocire, sunt profetice, totul transformându-se în final într-o dramă impresionantă.

„Frankenstein” (de Mary Shelley) și „Straniul caz al doctorului Jekyll și al lui mister Hide” (de Robert Louis Stevenson) m-au tulburat profund, primul prin ineditul povestirii (în care doctorul Victor Frankenstein creează o ființă/un om din membre și organe de morți, respins(ă) de ceilalți din cauza înfățișării sale ciudate – aceasta devine un monstru și face mai multe crime, dovedindu-ne că nu trebuie să fim preocupați de obținerea celebrității cu orice preț, fiindcă ea poate conduce la distrugerea propriei persoane sau a celorlalți), iar cel de-al doilea prin misterul creat de autor, ce ne dezvăluie abia spre final fațeta înfricoșătoare pe care o poate lua ființa umană, atunci când partea negativă din ea este lăsată să preia „conducerea”.

Romanul „Maitreyi” (de Mircea Eliade) m-a frapat, la vârsta adolescenței, prin erotismul său și prin dragostea obsesivă pe care naratorul o avea pentru indianca Maitreyi, fiica unui filozof indian. Cu toate că dragostea lor se consumă, cei doi tineri nu rămân împreună, din cauza împotrivirii părinților pe motive de incompatibilitate rasială, religioasă etc., lucru care m-a întristat, eu fiind convinsă (la acea vârstă) că dragostea poate învinge orice obstacol. „Enigma Otiliei”, romanul realist al lui George Călinescu, citit cam în aceeași perioadă, a fost o nouă ocazie pentru mine de a mă „întâlni” cu o iubire neîmplinită: cea a lui Felix Sima (student la medicină, venit la București, la unchiul și tutorele său, Costache Giurgiuveanu, ca să urmeze facultatea) pentru Otilia, fiica vitregă a lui „moș Costache”. Dincolo de comicul de situație, se reflectă lupta pentru supraviețuire, ce duce la căsătorii din interes, pentru protecție (precum cea a Otiliei cu prietenul de familie Pascalopol, mult mai în vârstă decât ea, pentru care aceasta nutrește doar simpatie, stimă și sentimente filiale), respectiv la relații în care atașamentul și/ori siguranța materială erau mai importante decât dragostea în sine.

O altă carte ce (va) cunoaște imortalitatea (din punctul meu de vedere) și pe care am lecturat-o în adolescență a fost „Desculț”, de Zaharia Stancu. Acest roman memorialistic, povestit la persoana I, în care protagonistul este nevoit să muncească din răspuțeri pentru a-și depăși condiția umilă, de „desculț”, constituie o reală lecție de viață. El (ne) dovedește că nimic nu este prea greu atunci când îți dorești cu adevărat să reușești. Chiar dacă traumele copilăriei nu pot fi lăsate în urmă, acestea pot servi (paradoxal) ca „sprijin” în lupta pentru înfrângerea unui destin nefavorabil.

Prin clasa a șaptea am descoperit mirajul poeziei (în special a celei clasice, dar nu numai), pe care am redescoperit-o, după o lungă perioadă de pauză, acum zece ani. Prima mea „dragoste” a fost, desigur, Eminescu, marele nostru geniu național, care continuă să ocupe un loc aparte în inima mea. I s-au adăugat, pe rând, într-o ordine aleatorie, Vasile Alecsandri, George Bacovia, Octavian Goga, Vasile Voiculescu, Alexandru Macedonski, George Topârceanu, Tudor Arghezi, George Coșbuc, Ion Barbu, Ștefan Augustin Doinaș, Alexandru Vlahuță, George Țârnea, Radu Gyr, Ion Pillat, A. E. Baconsky, Ion Vinea, Adrian Păunescu, apoi Lucian Blaga, Nichita Stănescu, Marin Sorescu, Nicolae Labiș, Ion Minulescu, și, mai târziu, Rabindranath Tagore, William Shakespeare, Georg Trakl, Serghei Esenin, Paul Verlaine, Rainer Maria Rilke etc. Cu unii dintre aceștia am făcut „cunoștință” datorită programei școlare, cu alții, în diverse (alte) conjuncturi, dar am rămas impresionată de forța lirică a metaforelor utilizate, resimțită în versurile lor, de profunzimea mesajului, de tehnica prozodică și muzicalitatea poeziei cu rimă (sau cu formă fixă), trăsături care m-au făcut să (le) iubesc iremediabil versurile.

O carte citită în pragul maturității, care m-a bulversat, aș putea spune, prin negativismul autorului (dar și prin genialitatea lui), este „Pe culmile disperării” de Emil Cioran, mai cu seamă că scriitorul avea doar 23 de ani când aceasta i s-a publicat. La o vârstă la care, de obicei, entuziasmul și pofta de viață sunt maxime (cum a fost în cazul meu), el se gândea la moarte ca la „singurul lucru sigur în această lume” sau la faptul că „numai unii suferă”, trecând prin „cele mai groaznice torturi”, și se întreba „de ce există suferință în lume”. De pe lista întrebărilor sale nu lipseau cele referitoare la existență, alături de frământări privind problematica sinuciderii. Alte subiecte șocante (pentru mine),

Cetatea Cavalerilor

NR. 4(32) APRILIE -2023

9

regăsite în paginile cărții, au fost cele legate de „presentimentul nebuniei”, de „sentimentul sfârșelii și al agoniei”, de faptul că „Nu devii liric decât în urma unei afectări organice și totale” (fiindcă „Nu există lirism autentic fără un grăunte de nebunie interioară”) sau de afirmația: „Faptul că exist eu dovedește că lumea n-are niciun sens”. Alte idei care m-au contrariat la el au fost cele referitoare la spirit (despre care autorul afirmă că „este fructul unei maladii a vieții, precum omul nu este decât un animal îmbolnăvit. Existența spiritului este o anomalie în viață...”), la scepticismul lui („Dau în scris pentru toată lumea care va veni după mine, că n-am în ce să cred pe acest pământ...”; „...nu cred în absolut nimic și n-am nicio speranță”), la faptul că „Tot ceea ce e profund în lumea aceasta nu poate răsări decât din boală”, la misoginismul declarat („...în cazul femeii, nulitatea îți pare mister, când ea nu este, în fond, decât nulitate. Pe lângă satisfacerea necesităților sexuale, singurul sens în lume al femeii îmi pare a fi acela de a da prilej bărbatului să scape temporal de presiunea chinuitoare a spiritului”) etc.

Păstrând „nuanțele” filozofice, mi-a plăcut definiția singurătății absolute din „Jurnal filozofic” (de Constantin Noica), prezentând reale valențe lirice: *„Ești undeva între o stație și alta,/ rupt de ceva,/ în drum spre altceva,/ scos din timp,/ scos din rost,/ purtat de tren,/ purtând după tine un alt tren,/ cu oameni, situații, mărfuri, idei,/ una peste alta,/ în vagoane pe care le lași în stații,/ le pierzi între stații,/ le uiți în spații,/ golind lumea,/ gonind peste lume,/ singur,/ mai singur,/ nicăieri de singur//”*. Cu toate că, în timp, lista lecturilor personale, precum și a tematicilor abordate s-a extins foarte mult (de la „Divina comedie” a lui Dante Alighieri, „Iliada” și „Odiseea” de Homer, „Oedip rege” de Sofocle, „Teatru” de Aristofan, „Banchetul” de Platon, „Dafnis și Cloe” de Longos, la „Eneida” de Vergilius, „Metamorfoze” de Publius Ovidius Naso ș.a.m.d.), amprenta cea mai puternică asupra mea și-au lăsat-o cărțile parcurse până la vârsta adolescenței (unele amintite în acest material), care au și conturat (cred) personalitatea mea de adult. Pe restul nu le mai amintesc, din dorința de a nu ocupa prea mult spațiu.

Ca să închei cu acest subiect, eu nu cred că există vreo carte din care să nu avem ceva de învățat (asta îmi spunea mereu și mama, când eram mică). Fie că este vorba despre destinul tragic al unor femei sau copii care au luat viața în piept, încercând să nu cadă sub secera loviturilor (nedrepte ale) acesteia, despre excesul de zel al unor funcționari publici ce pretind că-și fac datoria (uitând de umanitate), despre caracatița unei iubiri malade finalizată dramatic, despre fapte sau personaje reale din istorie împletite cu altele, fictive etc., în fiecare carte putem găsi ceva demn de reținut. Fiecare volum în parte dovedește cât de imprezibilă este viața și cum, în momentul în care crezi că ai totul, acest „tot” poate să ți se scurgă printre degete precum nisipul sau, din contră, atunci când totul pare să fie pierdut, se întâmplă un „miracol” ce „răstoarnă” situația la 180 de grade și te readuce pe linia de plutire.

Revenind la scris, am avut și unele momente în care mi-a venit în gând să îl abandonez, fiind copleșită de anumite probleme ale vieții sau dezamăgită de anumiți confrăți. Am renunțat însă la acest gând parazit, după ce am primit un mesaj, acum câțiva ani, de la o doamnă pe care nu o cunosc personal, mesaj care mi-a mers direct la suflet: *„Viața mea ar fi mai săracă fără poeziile dumneavoastră”*. Mi-am dat seama instantaneu că nu am voie sub nicio formă să renunț, că trebuie să mă mobilizez și să duc la îndeplinire planul pe care soarta îl are cu mine. Cred că a nu-ți exploata la maxim harul cu care ai fost înzestrat înseamnă să nu prețuiești cum se cuvine darul oferit de Divinitate, iar acest lucru este inacceptabil. Nu am voie să-i dezamăgesc pe cei care au crezut (sau cred) în mine și care m-au susținut, într-un fel sau altul, fie și numai cu o vorbă bună, de aceea trebuie să merg mai departe pe acest drum pavat cu trandafiri, dar și cu spini, până la clipa finală sau până la ultima... literă. Unii (și nu mă refer aici la scriitori) cred că a compune este ceva foarte simplu, nu faci nimic, doar deschizi robinetul și începe să curgă poezia sau proza, dar nu se gândesc că pentru asta trebuie să te „alimentezi” în permanență, să-ți „antrenezi” constant creierul, așa cum un sportiv își antrenează mușchii, diferența constând doar în faptul că un scriitor lucrează în plan mental, nu fizic.

În general, aș spune că sunt mulțumită de modul în care sunt întâmpinate scrierile mele de către receptori/critici. Desigur că nu poți fi pe placul tuturor, iar percepțiile pot să difere. Nici

Eminescu nu a fost iubit de toți, deși a fost un geniu, darmita noi, muritorii de rând. Important este, ca scriitor, să fii tu însuși în ceea ce scrii, indiferent de genul abordat, să fii original, să încerci să vii mereu cu ceva inedit. Un critic este și el om, până la urmă, deci are o anumită doză de subiectivitate atunci când interpretează o carte/operă. Nu trebuie să ne speriem de critică; dacă este sinceră și obiectivă, nu malițioasă, ea poate ajuta foarte mult în evoluția pe plan literar a celui în cauză, în conștientizarea unor lacune sau erori. În ce privește cititorii, ei sunt cei care își aleg poetul/scriitorul preferat și nu invers. La ora actuală se scrie atât de mult, încât există beletristică pentru toate gusturile și exigențele sau, mai simplu și direct spus, este loc sub soare pentru toată lumea.

Să fii scriitor în România nu este deloc facil, și nu mă refer aici la actul artistic propriu-zis (literatura fiind și ea o artă), ci la condițiile tot mai grele de viață (în general, în țară), la care scriitorul este nevoit să se adapteze. El trebuie să-și „construiască” singur starea propice pentru a scrie, „oaza de confort” în care să „producă” creații de calitate (asta dacă nu vrea să se plafoneze), fiindcă nu toți autorii își permit să se retragă pe malul oceanului, pentru a se reculege sau a se reinventa. În plus, de cele mai multe ori scriitorul român, acest “ciudat” al societății, cum este catalogat de unii, trebuie să-și susțină pasiunea din alte venituri, scrisul constituind, în asemenea cazuri, „doar” o vocație, nu și un mijloc de trai. Însă atunci când scrisul îți curge prin vene, simți că niciun sacrificiu nu este prea mare ca să-ți urmezi calea, respectiv să dăruiești ceea ce și tu ai primit, la rândul tău, de la Creator, așa cum spuneam mai devreme. Eu cred sincer că scriitorul este doar un canal prin care poezia și frumusețea divină curg înspre omenire din marea „bibliotecă” a universului, pentru a bucura și a mângâia sufletele. Important este ca el, scriitorul, să fie într-un tot sincer, în primul rând cu sine, iar în al doilea rând cu receptorul, pentru că numai astfel poate fi credibil și poate ajunge cu ușurință la inima acestuia.

În ce privește întrebarea dvs. legată de studiile efectuate, eu consider că dacă nu ai talent, nicio școală din lume nu ți-l va putea inocula, „eventual” îți va fi de folos prin prezentarea anumitor cunoștințe teoretice, adică îți va lărgi bagajul informațional (ceea ce nu este puțin, desigur, dar nu e suficient). Mai întâi trebuie să fii sigur că ai acest sâmbure divin în tine și abia apoi poți începe să ți-l șlefuești. Ca să vă răspund, după liceul teoretic (profil real) despre care vă spuneam la început, am urmat o Școală Postliceală Sanitară de trei ani, iar în momentul de față sunt pe cale să termin Facultatea de Litere. Astfel, printr-un ocol destul de lung, în care am învățat o mulțime de (alte) lucruri din domenii diametral opuse, tot la ceea ce mi-am dorit inițial am ajuns până la urmă. Viața e imprevizibilă, iar vâltoarea destinului de neoprit și niciodată nu este prea târziu pentru a-i da aripi unui vis și a-l înălța spre cer, iar apoi a-l transpune în fapte. Trebuie „doar” să-ți dorești foarte mult acest lucru, să te îndepărtezi de cei care intenționează să-ți taie elanul și să ai răbdare, iar universul va lucra în favoarea ta, materializându-l la momentul potrivit, probabil într-o manieră (cu totul) neașteptată...

(Taina scrisului-191)